

Mindezek révén a tanulók tisztázzák jogaikat, kötelességeiket, gyakorolják tetteik erkölcsi megítélését. Összegezik a *párt szerepét társadalmi fejlődésünkben, elmélyítik a korunk fő politikai, gazdasági kérdéseire tartozó ismereteket*. A tanár a vita vezetésének okosan érvelő, változatos módszereivel szoktassa a tanulókat arra, hogy tanulmányaik alapján tájékozódni tudjanak a politikai, világnézeti, erkölcsi kérdésekben, hogy helyesen tudják megítélni a politikai nézetek, eszmék helyességét, helytelenségét. Mindezek igen lényegesek az iskola politikai légtérnek kialakításában, melynek következtében a tanuló állandóbb vagy változó környezetben is képes aktív politikai szerepet betölteni.

*

Az iskola tehát biztosítja a korszerű általános műveltség elsajátításának a lehetőségét. Az ismeretszerzés tervszerű útja a nevelés tudatosságának kohéziójában eredményezheti, hogy az értelem sok irányban váljon fogékonnyá, hogy kibontakozzon a tartós érdeklődés, gazdagodjon az érzelmi élet, hogy a mindennapok próbáját kiállja az erkölcsiség, hogy kialakuljon a felelősségérzet a műveltségjavak megőrzéséért és továbbfejlesztéséért. Létrehozott és megszületendő értékeink megtestesítője és indítéka a haza. Az oktató-nevelő munka tudatossága eredményezheti, hogy ifjúságunk alkalmassá váljon a meglévő, a létrehozott értékek védelmére, a haza odaadó szolgálatára.

Bodó László

Ласло Бодо

СОВРЕМЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ И ВОЕННОЕ ВОСПИТАНИЕ

Автор коротко указывает на те требования, которые выдвигает наше время, и в особенности социалистическое общество перед каждым человеком.

В содержании современного образования он подчеркивает научные знания о мире и о человеке, технические и технологические знания, введение в искусство, сознательную нравственность. Он обращает внимание на то, что современное образование и в военном воспитании имеет решающее значение: не только в связи с развитой и все совершенствующейся военной техникой, но и в интересах достижения той цели, чтобы каждый гражданин был готов и к защите нашей созидающей и развивающей культуру родины.

Вторая часть статьи занимается вопросом, каким образом может содействовать школа в рамках преподавания отдельных предметов эффективности патриотического и военного воспитания.

László. Bodó

UP-TO-DATE CIVILIZATION AND HOME-DEFENSE EDUCATION

The author refers in short to the demands raised by our age and, especially, by our socialist society on everyone. Within the scope of up-to-date civilization he emphasizes scientific information on the world and on man, technical and technological knowledge, the introduction into arts, as well as conscious moral sense. Up-to-date civilization is of crucial importance also regarding the education of home-defense. The reason for this is that military technique has reached a stage of high development, and is being steadily improved, further that each of the citizens has to be ready to defend his country, the land creating and developing his culture. In the second part of the paper the author discusses how schools may contribute, when instructing their subjects, to the efficiency of the education for home-defense.

OKTATÁSGAZDASÁGTAN*

Az emberi társadalom fejlődésének alapja a munka. A munkával együtt alakult ki és fejlődött a nevelés. A fiatal nemzedékek ennek segítségével sajátították el a társadalmi léthez — és a munkához — szükséges ismereteket, készségeket és képességeket.

Az emberi történelem kezdeti szakaszában a nevelés a gyermekek közvetlen tapasztalása, a felnőttek utánzása és a felnőtteknek történő engedelmeskedés útján valósult meg. A termelőerők fejlődésével azonban az ismeretek, készségek, képességek egész rendszere alakult ki, vált szükségessé. Ennek elsajátítása már nem volt többé lehetséges csupán a tapasztalatok átörökítése útján. A nevelés és képzés egyre inkább tervszerűen végrehajtott, módszeres oktatómunkát igényelt. *Az ifjú nemzedékek társadalmi munkára való felkészítése — a termelőerők fejlődésével, a munkamegosztás szélesedésével — személyek, intézmények, illetve pedagógusok, iskolák elkülönülő funkciójává vált.*

Minél fejlettebbé váltak a termelőerők, minél hatalmasabb lett a nemzedékek által felhalmozott tudás és tapasztalat, annál jobban megnőtt az emberi társadalom életében az oktatás jelentősége. A nagyüzemi, gépi termelés fejlődésével összefüggésben alakult ki a *népoktatás*, a modern iskolarendszer. Az oktatási intézmények széleskörűen differenciálódtak, specializálódtak és az emberi társadalom egyre nagyobb részére terjesztették ki növekvő időtartamú tevékenységüket.

A társadalmi-gazdasági haladás és a nevelés (oktatás) közötti összefüggés és kölcsönhatás tudatos felismerése és elméleti meghatározása a XVIII—XIX. századra, az ipari forradalom korszakára esik. A közgazdaságtudomány, a marxista politikai gazdaságtan is ebben az időszakban fogalmazta meg a nevelés történelmi szerepét és jelentőségét a munkaerő képzésében, a nemzedékek által felhalmozott tudás és tapasztalat átörökítésében és ezzel az új nemzedékeknek a társadalmi munka számára történő előkészítésében. Hangsúlyozta, hogy a nevelés célját, jellegét és tartalmát nemcsak a társadalmi viszonyok, az osztályviszo-

* Az utóbbi egy-két évben egyre szélesebb körű érdeklődés nyilvánult meg a nevelésügy közgazdaságtani problémái iránt. Az ezzel foglalkozó új tudományág, az oktatásgazdaságtan első összefoglalóját Magyarországon e cikk szerzője publikált a *Közgazdasági Szemle* 1965. szeptemberi számában. A növekvő érdeklődésre tekintettel a szerkesztő bizottság indokoltnak látta, hogy a *Közgazdasági Szemle*ben megjelent tanulmányt, amely a pedagógusok számára esetleg kevésbé hozzáférhető, e folyóirat hasábjain is közzé tegye. A szerző egyes vonatkozásokban kiegészítette korábbi publikációját. A szerkesztő bizottság helyesnek tartaná, ha az új tudományág elnevezésében is kifejezésre jutna az a tény, hogy y az egész köznevelés vagy művelődésügy gazdasági oldaláról van szó (nemcsak az oktatásról). A *művelődésgazdaságtan* megjelölés például jobban megfelelné.